

Energistyrelsen

Vejledning til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

Oktober 2021

Indhold

1	Indledning	3
2	Tilskudsordningens formål og økonomiske ramme	3
3	Tilskudsordningens anvendelsesområde og definitioner.....	3
3.1	Anvendelsesområde	3
3.2	Definition af begreber	5
4	Tilsagn om tilskud	7
4.1	Ansøgningsperiode	7
4.2	Ansøgning	7
5	Afgørelse om tilsagn om tilskud	8
5.1	Energistyrelsens behandling af ansøgning om tilsagn om tilskud.....	8
5.2	Økonomisk ramme, fordelingsnøgle af puljemidler, tilskudssats, tilskudsmaksimum og tilskudsminimum	9
5.3	Generelle betingelser for tilsagn om tilskud	10
5.4	Specifikke betingelser for tilsagn om tilskud.....	11
5.4.1	Energiforbedringstiltag vedrørende bygningens klimaskærm	11
5.4.2	Energiforbedringstiltag vedrørende bygningens varmforsyning.....	12
5.4.3	Energiforbedringstiltag vedrørende bygningens varmefordelingsanlæg og cirkulationspumpe 13	
5.4.4	Digitaliseringsprojekter i form af databaseret energiledelse	14
5.5	Vilkår i tilsagn.....	14
6	Ændring af tilsagn om tilskud	15
7	Udbetaling af tilskud.....	15
7.1	Ansøgning om udbetaling af tilskud	15
7.2	Afgørelse om udbetaling af tilskud.....	16

1 Indledning

I denne vejledning præciseres og uddybes reglerne til tilskudsordningen om energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger (herefter "tilskudsordningen").

De nærmere regler om tilskudsordningen fremgår af bekendtgørelse nr. 1816 af 14. september 2021 om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger¹ (herefter "bekendtgørelsen"). Denne vejledning følger samme tematiske opbygning som bekendtgørelsen.

Der kan læses mere om tilskudsordningen på [Spareenergi.dk/komreg](https://spareenergi.dk/komreg).

Tilskudsordningen administreres af Energistyrelsen, og henvendelser vedrørende tilskudsordningen rettes hertil på komreg@ens.dk. Det anbefales at hele vejledningen læses igennem, før der ansøges om tilsagn om tilskud.

2 Tilskudsordningens formål og økonomiske ramme

Tilskudsordningen har til hensigt at fremme energibesparelser og reduktion i anvendelsen af fossile brændsler ved gennemførelse af energiforbedringsprojekter og digitaliseringsprojekter i kommunale og regionale bygninger. Endvidere har tilskudsordningen til hensigt at bidrage til genopretning af økonomien som følge af den økonomiske nedgang efter COVID-19.

Tilskudsordningen udspringer af en aftale om finansloven for 2021, hvor Regeringen og Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet er blevet enige om at styrke kommuner og regioners mulighed for at energieffektivisere deres bygninger.

Der er i finansloven for 2021 afsat 150 mio. kr. til tilskudsordningen, og der forventes afsat 145 mio. kr. til tilskudsordningen på finansloven for 2022. Af disse midler kan 142,5 mio. kr. udmøntes i tilsagn i 2021 og 137,7 mio. kr. (FL 2021) forventes at kunne udmøntes i tilsagn i 2022.

Tilskudsordningens bekendtgørelse har materiel og bevillingsmæssig hjemmel i finansloven for 2021, jf. nr. 131. ad 29.24.34. til § 29.

De energibesparelser, der realiseres gennem tilskudsordningen, vil bidrage til Danmarks overholdelse af energispareforpligtelsen, som følger af EU's energieffektivitetsdirektiv (2012/27), jf. direktivets art. 7.

3 Tilskudsordningens anvendelsesområde og definitioner

3.1 Anvendelsesområde

Tilskudsordningen er målrettet kommuner og regioner. Det vil sige, at der gennem tilskudsordningen kun kan ydes tilskud til de enkelte kommuner og regioner. Kommunale selskaber og fællesskaber m.v. er ikke tilskudsberettigede.

Tilskud gennem ordningen må ikke udgøre statsstøtte i medfør af EU's regler om statsstøtte. Af den grund er bygningsmassen, som de tilskudsberettigede projekter vil kunne gennemføres i, afgrænset til bygninger, som både ejes og benyttes af den enkelte kommune eller region. Det vil sige, at bygninger, som en kommune eller region enten udlejer eller lejer, ikke er omfattet af tilskudsordningens anvendelsesområde.

---

¹ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1816>

Endvidere er det en forudsætning for tilskud, at der i de omfattede bygninger varetages aktiviteter, som ikke udgør økonomisk aktivitet, og som dermed ikke er omfattet af artikel 107, stk. 1, i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (herefter "TEUF"). Eksempler på aktiviteter, der ikke betragtes som økonomisk aktivitet i medfør af artikel 107, stk. 1, omfatter:

- offentlige sundhedstjenester,
- offentlige uddannelser,
- pasning og aktivering af børn og unge i offentligt regi,
- ældrepleje i offentligt regi,
- aktiviteter på socialområdet i offentligt regi, herunder dag- og botilbud til handicappede,
- aktiviteter i offentligt regi inden for teknik, miljø og planlægning,
- aktiviteter inden for kultur eller bevarelse af kulturarven, når offentligheden har gratis adgang til aktiviteten, eller der alene betales et beløb, der kun dækker en mindre andel af de faktiske omkostninger,
- beskæftigelsesaktiviteter i offentligt regi,
- integrationsaktiviteter i offentligt regi,
- almindelig offentlig myndighedsudøvelse i øvrigt, og
- øvrige administrative opgaver i offentligt regi.

Med hensyn til bygninger, hvori der varetages sports- og fritidsaktiviteter, og hvor tilskud ikke kan ydes i overensstemmelse med stk. 1, kan tilskud ydes efter en konkret vurdering, hvis tilskuddet i medfør af artikel 107, stk. 1, i TEUF ikke vurderes at påvirke samhandlen på det indre marked. Et eksempel er sports- og svømmehaller, som ikke benyttes som led i den offentlige undervisning.

For at vurdere, om der er tale om samhandelspåvirkning, skal det vurderes, om sports- og fritidsfaciliteten *primært betjener et lokalt publikum*, og om det er sandsynligt, at sports- og fritidsfaciliteten *ikke* vil trække kunder eller investeringer fra andre medlemsstater. Hvis de to betingelser er opfyldt, vil Kommissionen antage, at støtte, herunder tilskud, ikke påvirker samhandlen².

Der kan gennem ordningen ydes tilskud til gennemførelse af to typer af projekter, energiforbedringsprojekter og digitaliseringsprojekter. Særligt for tilskud til gennemførelse af *energiforbedringsprojekter* gælder, at tilskuddet som udgangspunkt er målrettet bygninger i den lave ende af energimærkningsskalaen, dvs. bygninger energimærket med et mærke i intervallet D-G. Denne afgrænsning finder dog ikke anvendelse på projekter, som gennemføres i fredede bygninger (da disse ikke energimærkes) eller ved digitaliseringsprojekter.

Energiforbedringsprojekter kan bestå af et eller flere energiforbedringstiltag, der er nærmere afgrænset ved en positivliste, og som gennemføres i én bygning. De omfattede tiltag udgøres af:

- Energiforbedringer vedrørende bygningens klimaskærm omfattende følgende deltiltag:
  - *Udvendig isolering af let eller massiv ydervæg, dog ikke kælderydervæg.*

---

² Kommissionen har i en række afgørelser lagt vægt på, at støtten kun havde rent lokal virkning og dermed ikke påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne. I disse sager fastslog Kommissionen, at støttemodtageren leverede varer eller tjenesteydelser i et begrænset område i en medlemsstat, og at det var usandsynligt, at støttemodtageren ville tiltrække kunder fra andre medlemsstater, samt at det ikke kunne forventes, at foranstaltningen ville have andet end en marginal indvirkning på grænseoverskridende investeringer eller etableringer, jf. meddelelsens nr. 196. Se i øvrigt Kommissionens meddelelse om begrebet statsstøtte i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (2016/C 262/01), nr. 197. Link til meddelelsens offentliggørelse i eur-lex: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN)

- *Efterisolering af tag og loft, herunder skunkvægge, flade tage og skråvægge direkte mod tag.*
  - *Isolering af terrændæk.*
  - *Udskiftning af facadevinduer.*
  - *Udskiftning af ovenlysvinduer.*
  - *Montering af forsatsramme eller koblet ramme på eksisterende eller nyt vindue med 1 lag glas.*
- Energiforbedringer vedrørende bygningens varmforsyning omfattende følgende tiltag:
    - *Konvertering til varmepumpe.*
    - *Konvertering til fjernvarmenet.*
  - Energiforbedringer vedrørende varmfordelingsanlæg og cirkulationspumpe omfattende følgende tiltag:
    - *Etablering af fordelingsanlæg til vandbåren rumvarme.*
    - *Udskiftning af cirkulationspumpe til varme- og køledistributionssystemer samt varmt brugsvand.*

Der er for de enkelte tiltag fastsat et antal nærmere betingelser for tilsagn om tilskud. Disse gennemgås i afsnit 5.4.1.-5.4.3.

Digitaliseringsprojekterne er afgrænset til projekter omhandlende etablering eller udvidelse af databaseret energiledelse i en eller flere bygninger. Databaseret energiledelse skal baseres på en dokumenteret og systematisk tilgang til at reducere en eller flere bygningers energiforbrug ved anvendelse af data og kan bl.a. indebære opsætning af udstyr til målinger, softwareopsætning, opsætning og design af energiledelsessystem og kompetenceudvikling ved undervisning relateret til energirigtig drift.

Der er for de tilskudsberettigede digitaliseringsprojekter fastsat et antal nærmere betingelser for tilsagn om tilskud. Disse gennemgås i afsnit 5.4.4.

Det bemærkes, at der ikke kan gives tilsagn om tilskud, hvis arbejdet er påbegyndt, dvs. projektet er påbegyndt, før Energistyrelsen har meddelt tilsagnet. Dette gælder både i forhold til indkøb af materialer og bindende aftale om udførelse (se også definition af begrebet "arbejdets påbegyndelse" i afsnit 3.2).

3.2 Definition af begreber

De centrale begreber, som anvendes i bekendtgørelsens bestemmelser, er afgrænset i bekendtgørelsens § 5. Heraf fremgår bl.a. følgende definitioner:

Arbejdets påbegyndelse: Enten påbegyndelsen af etablerings- eller anlægsarbejdet i forbindelse med investeringsprojektet eller det første retligt bindende tilsagn om køb af udstyr eller indgåelse af andre forpligtelser, som gør investeringen irreversibel, alt efter hvad der indtræffer først. Interne forberedende tiltag i den enkelte kommune eller region vil ikke i denne sammenhæng betragtes som, at arbejdet er påbegyndt. Eventuelle udgifter forbundet hermed vil dog ikke kunne indgå i de tilskudsberettigede omkostninger.

Bygning: En konstruktion med tag og ydervægge, hvor der anvendes energi til opvarmning og anden regulering af indeklimaet, og som kan energimærkes i henhold til bekendtgørelse om energimærkning af

bygninger³, eller som er fredet i henhold til lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer⁴.

Digitaliseringsprojekt: Et projekt om digitale løsninger og intelligent styring af energiforbruget i bygninger. Projektet kan gennemføres i en eller flere bygninger. Afgrænsningen af de tilskudsberettigede digitaliseringsprojekter er nærmere afgrænset i bekendtgørelsens § 7, stk. 1. For en gengivelse, se afsnit 3.1 om tilskudsordningens anvendelsesområde ovenfor.

Energieffektivitetsindeks for cirkulationspumpe: Jf. Kommissionens forordning nr. 641/2009/EF af 22. juli 2009 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/32/EF, for så vidt angår krav til miljøvenligt design af eksterne vådløbercirkulationspumper og produktintegreerede vådløbercirkulationspumper med senere ændringer.

Energiforbedringsprojekt: Energiforbedringsprojekt: Et projekt, som består af et eller flere energiforbedringstiltag, som gennemføres i én bygning. De tilskudsberettigede energiforbedringstiltag er nærmere afgrænset i bekendtgørelsens § 6, stk. 1. For en gengivelse af de enkelte tiltag, se afsnit 3.1 om tilskudsordningens anvendelsesområde ovenfor.

E_{ref} **facadevindue:** $196,4 \cdot g_w - 90,36 \cdot U_w$ beregnet for et referencevindue, jf. bekendtgørelse om bygningsreglement 2018 (BR18).

E_{ref} **ovenlys:** $345 \cdot g_w - 90,36 \cdot U_w$ beregnet for et referencevindue, jf. bekendtgørelse om bygningsreglement 2018 (BR18).

g_g : Standardrudens solvarmetransmittans, jf. bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2021), bilag 4, afsnit 4.5.4.

g_w : Total solenergitransmittans for et referencevindue beregnet efter DS/EN ISO 10077-1:2017 og DS/EN ISO 10077-2:2017, Termisk ydeevne for vinduer, døre og skodder.

Linjetab: Jf. DS 418:2011 + Till.1:2020, Beregning af bygningers varmetab, afsnit 6.13.

LTg: Standardrudens lystransmittans, jf. DS/EN 410:2011, afsnit 5.2.

Opvarmet areal: Jf. bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2021), bilag 4, afsnit 4.4.3.1.

Projektets afslutning: Gennemførelse af det tilskudsberettigede projekt, som det fremgår af tilsagnet, herunder eventuel ændring af tilsagn. Herved forstås gennemførelsen af det konkrete projekt, der er givet tilsagn om tilskud til, dvs. de tiltag, som indgår i det tilskudsberettigede energiforbedringsprojekt eller gennemførelse af det tilskudsberettigede digitaliseringsprojekt. Betaling af fakturaer og eventuel udarbejdelse af revisorerklæring vil i denne sammenhæng ikke betragtes som en del af projektets gennemførelse. Der er fra projektets afslutning til ansøgning om udbetaling af tilsagn fastsat en frist på tre

---

³ Bekendtgørelse nr 1651 af 18. november 2020 om energimærkning af bygninger. Link til offentliggørelse i retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1651>

⁴ Lovbekendtgørelse nr 219 af 6. marts 2018 af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Link til offentliggørelse i retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/219>

måneder, hvor bl.a. betaling af fakturaer og eventuel udarbejdelse af revisorerklæring vil kunne færdiggøres.

Referencevindue: Oplukkeligt 1-fags vindue med ydermålene 148 cm i højde og 123 cm i bredde, og som er udført med det relevante vinduessystem set i forhold til tilskudsberettiget tiltag vedrørende udskiftning af facadevinduer og udskiftning af ovenlysvinduer.

U-værdi: Jf. DS 418:2011 + Till.1:2020, Beregning af bygningers varmetab, kapitel 6.

Uw: Total varmetransmissionskoefficient for et referencevindue beregnet efter DS/EN ISO 10077-1:2017 og DS/EN ISO 10077-2:2017, Termisk ydeevne for vinduer, døre og skodder.

Vinduessystem: En karmtype, rammetype, standardrude, lodpost-, tværpost-, og sprossetype, som markedsføres under samme produktnavn og med samme dokumentation for de energimæssige egenskaber. Lod- eller tværpost skal være udført med samme materialekonfiguration som systemets karm. Ved sprosser skal ruden være gennemgående og sprossen monteret på en eller begge sider af ruden og eventuelt mellem rudens glaslag. Ved rude med ét lag glas kan sprossen dog være gennemgående. Vinduer udført med samme system kan have forskellig størrelse og form.

λ: Varmeledningsevne, jf. DS 418:2011 + Till.1:2020, Beregning af bygningers varmetab, kapitel 7.

4 Tilsagn om tilskud

4.1 Ansøgningsperiode

Energistyrelsen indkalder ansøgninger om tilskud på www.Statens-tilskudspuljer.dk, Energistyrelsens hjemmeside og på Spareenergi.dk. Ansøgning om tilsagn om tilskud skal indsendes inden for den for ansøgningsrunden offentliggjorte ansøgningsfrist

4.2 Ansøgning

Udfyldt ansøgningskema om tilsagn om tilskud samt anden relevant dokumentation indsendes til Energistyrelsen. Der er udviklet en ansøgningsportal til tilskudsordningen, hvorigennem ansøgningen kan indsendes. Ansøgningsportalen tilgængeliggøres på Energistyrelsens hjemmeside, hvor ansøgning foregår digitalt ved brug af NemID.

Ansøgning om tilsagn skal indsendes af den kontaktperson, som er udpeget af den enkelte kommune eller region, og der skal ved ansøgning indsendes ledelsespåtegnet dokumentation for udpegelsen. Den udpegede kontaktperson vil også forestå den videre kommunikation med Energistyrelsen vedr. kommunens/regionens samtlige ansøgte projekter.

Ansøgning om tilsagn om tilskud skal indeholde de oplysninger og den dokumentation, der anmodes om ved ansøgning, og som er nødvendig for sagsbehandlingen, herunder:

- Oplysninger om ansøger, herunder CVR-nummer, kontaktoplysninger og ledelsespåtegnet dokumentation for udpegelse af kontaktperson
- Oplysninger om bygningen eller bygningerne, hvori projektet vil gennemføres, herunder om areal, beliggenhed, benyttelse, energimærke (som trækkes fra energimærkningsdatabasen).

- Oplysninger om det ansøgte projekt, herunder om de nærmere tiltag, projektbudget, estimeret tidspunkt for projektets færdiggørelse samt oplysninger om støtte modtaget efter anden lovgivning
- Dokumentation for, at kommunalbestyrelsen eller formanden for kommunalbestyrelsen for så vidt angår ansøgninger fra kommuner, eller regionsrådet eller regionsrådsformanden for så vidt angår ansøgninger fra regioner, har godkendt projektets igangsættelse under forudsætning af, at der opnås tilskud.

Særligt ift. ansøgning om tilskud til gennemførelse af et digitaliseringsprojekt skal der også indsendes en beskrivelse af projektet. Denne beskrivelse skal udfyldes i en skabelon, som energistyrelsen udarbejder og som vil være tilgængelig på spareenergi.dk.

5 Afgørelse om tilsagn om tilskud

5.1 Energistyrelsens behandling af ansøgning om tilsagn om tilskud

Efter ansøgningsperiodens udløb påser Energistyrelsen, at de modtagne ansøgninger er fyldestgørende og modtaget rettidigt. Er ansøgningen ikke fyldestgørende, anmodes der om supplerende oplysninger, hvor ansøger får en nærmere fastsat frist til at fremsende bemærkninger. Hvis der ved behandlingen af ansøgningen lægges faktiske oplysninger til grund af væsentlig betydning for sagen, som ansøger ikke kan forventes at have kendskab til, og som forventes at være til ugunst for ansøger, høres ansøger, før der træffes afgørelse. Der er ingen begrænsninger på antallet af ansøgninger, som en kommune eller region kan indsende, men alle ansøgninger skal indsendes af kommunens eller regionens udpegede kontaktperson (se under afsnit 4 om ansøgning).

Ansøger kan efter henvendelse til Energistyrelsen korrigere sin ansøgning, herunder hvor der er fejl eller mangler i energimærkningen af bygningen. Endvidere kan ansøger korrigere ansøgningen, hvis der efter energimærkningens udarbejdelse er foretaget ændringer i bygningen, såfremt ændringerne ikke i væsentligt omfang påvirker vurderingen af bygningens energimæssige ydeevne set i forhold til vurderingen i energimærket. Hvis der efter udarbejdelsen af energimærkningen gennemføres ændringer, som i væsentligt omfang påvirker bygningens energimæssige ydeevne, vil energimærkningen ikke være gyldig.

Energistyrelsen træffer afgørelse om, hvorvidt de indsendte ansøgninger er rettidige, fyldestgørende og overholder bekendtgørelsens regler, herunder betingelser for tilskud. Der gives afslag på ansøgninger som ikke er fyldestgørende og ansøgninger, som ikke overholder bekendtgørelsens regler. Ansøgninger, som ikke er rettidige, afvises.

Der træffes afgørelse om tilsagn om tilskud til gennemførelse af energiforbedringsprojekter og digitaliseringsprojekter efter reglerne i tilskudsordningens bekendtgørelse, herunder ved opfyldelse af betingelserne for tilskud. Hvis der modtages ansøgninger om tilskud til projekter ud over den økonomiske ramme for hhv. energiforbedringsprojekter og digitaliseringsprojekter, foretages der en prioritering af projekterne.

Hvis der er ansøgt for flere midler, end afsat til den økonomiske ramme til ansøgningsrunden og i medfør af fordelingsnøglen til energiforbedringsprojekter, vil de ansøgte energiforbedringsprojekter prioriteres ud fra størst beregnet energibesparelse over projektets levetid i kWh pr. estimeret tilskudskrone og år. Ved energiforbedringsprojekter, som består af flere tiltag, foretages beregningerne som et gennemsnit. Beregning af projektets estimerede energibesparelser over projektets levetid og år foretages på baggrund

af de beregningsforudsætninger, som fremgår af bekendtgørelsens bilag 1. For beregning af estimeret tilskud se afsnit 5.2. om økonomisk ramme, fordelingsnøgle af puljemidler, tilskudssats, tilskudsmaksimum og tilskudsminimum.

Tiltag vedrørende fordelingsanlæg til vandbåren rumvarme indgår ikke i prioriteringen.

Hvis der er ansøgt for flere midler, end afsat til den økonomiske ramme til ansøgningsrunden og i medfør af fordelingsnøglen til digitaliseringsprojekter, vil digitaliseringsprojekterne prioriteres ud fra lodtrækning blandt de projekter, som er inden for de af bekendtgørelsen fastsatte rammer for digitaliseringsprojekter.

De ansøgte projekter, som ikke kan rummes inden for den økonomiske ramme (hvor der også tages højde for tilskudsloft) meddeles afslag på ansøgning om tilsagn om tilskud.

Det bemærkes, at tilsagnet først er gyldigt, efter den pågældende kommune eller region ved underskrift har accepteret de fastsatte vilkår. Accept af tilsagn skal være modtaget af Energistyrelsen inden udgangen af den frist, der er fastsat i tilsagnet.

5.2 Økonomisk ramme, fordelingsnøgle af puljemidler, tilskudssats, tilskudsmaksimum og tilskudsminimum

Den økonomiske ramme for meddelelse af tilsagn er begrænset til de beløb, som fastsættes for de enkelte ansøgningsrunder fra den bevillingsmæssige ramme, der er afsat på finansloven. Endvidere vil der til hver ansøgningsrunde reserveres 85 pct. af midlerne til tilskud til energiforbedringsprojekter og 15 pct. til digitaliseringsprojekter. Hvis der ikke modtages ansøgninger, hvorefter der kan meddeles tilsagn for hele den økonomiske ramme afsat til digitaliseringsprojekter, vil disse midler kunne benyttes til tilsagn til energiforbedringsprojekter.

Der kan ydes tilskud efter en fast tilskudssats på 30 pct. af de tilskudsberettigede omkostninger ved gennemførelse af det tilskudsberettigede projekt. Ved beregningen tages der udgangspunkt i de i ansøgningen estimerede tilskudsberettigede omkostninger ved projektets gennemførelse, dog således, at tilskuddet kan nedsættes, hvis omkostningerne f.eks. vurderes sat for højt.

De tilskudsberettigede omkostninger er afgrænset til de investeringsomkostninger, der er nødvendige for at gennemføre et ansøgt projekt, og som er direkte relateret til gennemførelsen af projektet. Omkostningerne fratrækkes moms, som ikke bæres endeligt af tilskudsmodtager, samt tilbagekrediteringer, rabatter og lignende.

De tilskudsberettigede omkostninger omfatter følgende kategorier af omkostninger:

- Anskaffelse af nødvendige materialer, produkter og anlægskomponenter.
- Entreprenørydelser, konsulentrydelser og installation.
- Modtagelse af kompetencegivende undervisning ved gennemførelse af et digitaliseringsprojekt
- Revision af regnskab, som krævet af Energistyrelsen.
- Nødvendigt folgearbejde.

De tilskudsberettigede omkostninger kan ikke omfatte afledte omkostninger af projektet.

Med hensyn til energiforbedringsprojekter, der indeholder konvertering til fjernvarme, bemærkes særligt, at omkostninger ved konverteringen, som bæres af fjervarmevarmeselskabet, ikke vil kunne overføres som tilskudsberettigede omkostninger ved den enkelte kommunes eller regions tilslutning til fjernvarme.

Med henblik på at fremme en geografisk spredning af ordningen, er der fastsat et loft for, hvor meget tilskud den enkelte kommune eller region vil kunne opnå pr. ansøgningsrunde.

For energiforbedringsprojekter er det samlede tilskudsloft sat til 4 mio. kr. og for digitaliseringsprojekter til 1 mio. kr. Det er dermed muligt for den enkelte kommune/region at opnå et samlet tilskud på 5 mio. kr., fordelt med 4 mio. kr. til energiforbedringsprojekter og 1 mio. kr. til digitaliseringsprojekter.

Hvis der efter den pågældende ansøgningsrunde ikke kan meddeles tilsagn om tilskud for alle tilskudsmidler, vil de resterende midler efter prioritering/udlodning som beskrevet under afsnit 5 om tilsagn om tilskud kunne tildeles som tilskud ud over de fastsatte tilskudsloft. Det betyder, at midler afsat til digitaliseringsprojekter først vil overføres til mulig udmøntning til energiforbedringsprojekter, når der inden for de 15 pct. af de midler, der afsat til ansøgningsrunden, ikke er flere gyldige ansøgninger til digitaliseringsprojekter. Dette gælder således uanset om loftet for den enkelte region eller kommune på 1 mio. kr. er overskredet.

Der er af hensyn til additionalitetsbetragtninger og proportionalitet ift. administration fastsat et minimumstilskudsbeløb pr. projekt på 30.000 kr. for energiforbedringsprojekter og 100.000 kr. for digitaliseringsprojekter.

5.3 Generelle betingelser for tilsagn om tilskud

Der er i bekendtgørelsen fastsat et antal generelle betingelser, som skal være opfyldte for, at der kan gives tilsagn om tilskud.

Af disse generelle betingelser følger, at der til gennemførelse af tiltag, der indgår i et ansøgt projekt, ikke må være ydet eller ydes støtte efter anden lovgivning eller allerede er meddelt tilsagn om tilskud efter denne bekendtgørelse. Dog kan der ydes tilskud til samme type energiforbedringstiltag flere gange, hvis der f.eks. er tale om renovering i etaper, så længe den samme bygningsdel ikke skiftes eller renoveres flere gange.

Endvidere er det en forudsætning, at projektet ikke gennemføres med henblik på salg eller udlejning af en omfattet bygning, eller at salg eller udlejning af en omfattet bygning er planlagt. Herudover er det en betingelse, at kommunalbestyrelsen eller formanden for kommunalbestyrelsen for så vidt angår kommuner, eller regionsrådet eller regionsrådsformanden for så vidt angår regioner, har godkendt projektets igangsættelse under forudsætning af, at der opnås tilskud.

Med hensyn til dokumentation af de omfattede bygninger, herunder energimæssig stand, tages der afsæt i bygningernes energimærkning. Tilsagn om tilskud forudsætter derfor med få undtagelser, at bygningerne har en gyldig energimærkning udarbejdet ved en bygningsgennemgang.

For energiforbedringsprojekter skal de omfattede bygninger endvidere være mærket i intervallet D-G. Ved energiforbedringsprojekter vedrørende en bygnings klimaskærm, varmfordelingsanlæg eller cirkulationspumpe må energimærkningen desuden ikke være ældre end fra 1. oktober 2012. Offentlige bygninger på over 250 m² er som udgangspunkt allerede underlagt krav om gyldig energimærkning iht.

regler om energimærkning af bygninger, jf. § 19, stk. 1 i lov om fremme af energibesparelser i bygninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 1300 af 3. september 2020.

For tilsagn om tilskud til digitaliseringsprojekter omfattende bygninger på 250 m² og derunder stilles der dog ikke krav om gyldig energimærkning. Fredede bygninger energimærkes ikke og er dermed undtaget krav om energimærkning. For bygninger, hvor der ved ansøgning ikke skal indsendes energimærkning, vil ansøger ved energiforbedringsprojekter i stedet skulle indtaste de oplysninger, som ellers vil kunne hentes som led i IT-understøttelsen fra bygningens energimærkning.

Det bemærkes, at der ikke kan gives tilsagn om tilskud, hvis arbejdet er påbegyndt, dvs. projektet er påbegyndt, før Energistyrelsen har meddelt tilsagnet. Se om definition af begrebet under afsnit 3.2.

5.4 Specifikke betingelser for tilsagn om tilskud

Herudover er der fastsat et antal nærmere betingelser, som er direkte relateret til de tilskudsberettigede energiforbedringstiltag og digitaliseringsprojekter. Heraf fremgår bl.a. krav til bygningens eller bygningsdelens energimæssige stand, før projektet gennemføres, energimæssig stand efter projektets gennemførelse, krav om anvendelse af en VE-godkendt installatør- eller montørvirksomhed ved konvertering til små varmepumper, og at de materialer, genstande og forudsatte arbejder til tiltagets/projektets gennemførelse, skal erhverves ved køb fra en momsregistreret virksomhed.

5.4.1 Energiforbedringstiltag vedrørende bygningens klimaskærm

For tilsagn om tilskud til energiforbedringstiltag vedrørende en bygnings klimaskærm stilles der følgende betingelser:

- At tiltaget eller dele af tiltag ikke gennemføres uden for den termiske del af klimaskærmen, dvs. uden for isoleringsmaterialet ved ombygninger, samt bærende konstruktion ved udskiftninger.
- At der i bygninger, der opvarmes med olie- eller gasfyr, foretages en konvertering af bygningens varmekilde. Konverteringen skal ske ved tilslutning til fjernvarmenet, hvis bygningen er beliggende i et område inden for et eksisterende eller besluttet udlagt fjernvarmeområde, eller til varmepumpe, hvis bygningen er beliggende i et område uden for et eksisterende eller besluttet udlagt fjernvarmeområde.
- At de materialer og genstande, der anvendes til energiforbedringstiltagets gennemførelse, skal erhverves ved køb fra en momsregistreret virksomhed. Endvidere skal energiforbedringstiltagets forudsatte arbejder udføres og faktureres af en momsregistreret virksomhed.

For de enkelte energiforbedringstiltag vedrørende en bygnings klimaskærm stilles der hertil krav om:

- Ved udvendig isolering af let eller massiv ydervæg: skal ydervæggen før arbejdets påbegyndelse have en U-værdi ikke lavere end 0,21 W/m²K og ved projektets afslutning højst have en U-værdi på 0,18 W/m²K.
- Ved efterisolering af tag og loft: skal loft- og tagkonstruktioner, herunder skunkvægge, flade tage og skråvægge direkte mod tag før arbejdets påbegyndelse have en U-værdi ikke lavere end 0,14 W/m²K og ved arbejdets afslutning højst have en U-værdi på 0,12 W/m²K.
- Ved isolering af terrændæk: skal terrændækket før arbejdets påbegyndelse have en U-værdi ikke lavere end 0,12 W/m²K og ved projektets afslutning højst have en U-værdi på 0,10 W/m²K.

- Ved udvendig isolering af sokkel i konstruktioner uden kælder: skal soklen før arbejdets påbegyndelse have et linjetab ikke lavere end $0,15 \text{ W/mK}$ og ved projektets afslutning være efterisoleret med 150 mm isolering med en λ på højst $0,04 \text{ W/mK}$. Der skal endvidere isoleres ned til minimum 600 mm under terræn, dog aldrig dybere end til soklens underkant.
- Ved udskiftning af facadevindue: Nyt facadevindue efter udskiftning skal være udført med et vinduessystem, som har referencevindue med E_{ref} , facadevindue, på minimum $6 \text{ kWh/m}^2/\text{år}$, LTg minimum $0,70$, og U_w maksimum $0,84 \text{ W/m}^2 \text{ K}$.
- Ved udskiftning af ovenlysvinduer: Ved projektets afslutning skal nyt ovenlysvindue have en E_{ref} , ovenlys, på minimum 15 kWh/m^2 .
- Ved montering af forsatsramme eller koblet ramme: skal ruden i forsatsrammen eller den koblede ramme have en U -værdi på maksimalt $1,2 \text{ W/m}^2 \text{ K}$ samt g_g (solvarmetransmittans) på minimum $0,6$.

5.4.2 Energiforbedringstiltag vedrørende bygningens varmforsyning

For tilsagn om tilskud til de enkelte energiforbedringstiltag vedrørende en bygnings forsyning stilles der følgende betingelser:

- Ved konvertering til varmepumpe:
  - Konvertering skal ske fra oliekedel, gasfyr, biokedel eller elvarme. Konvertering til varmepumpe kan dog også ske fra fjernvarmeforsyning, hvis varmforsyningen af bygningen er besluttet nedlagt af kommunen, og bygningen dermed ikke længere er beliggende i et område udlagt til fjernvarme.
  - Den pågældende bygning skal være beliggende i et område uden for eksisterende eller besluttet udlagte fjernvarmeområder.
  - Varmepumpen skal have udeluft eller jord som varmekilde, og den skal producere rumvarme, hvis bygningen eller en del af bygningen er opvarmet, varmt brugsvand, hvis der i bygningen eller en del af bygningen er varmt brugsvand, eller begge dele.
  - Varmepumpens årvirkningsgrad skal ved testtemperatur 55°C til rumvarme være større end eller lig med 125 pct. Hvis konvertering kombineres med etablering af lavtemperaturanlæg til fordeling af rumvarme, skal varmepumpens årvirkningsgrad ved testtemperatur 35°C til rumvarme være større end eller lig med 150 pct. Krav til årvirkningsgrad gælder i begge tilfælde varmepumpen alene uden solvarmekomponent. Årvirkningsgraden beregnes som angivet i bilag VII i Kommissionens delegerede forordning nr. 811/2013/EU af 18. februar 2013 om supplerende af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/30/EU, for så vidt angår energimærkning af anlæg til rumopvarmning, anlæg til kombineret rum- og brugsvandsopvarmning, pakker med anlæg til rumopvarmning, temperaturstyring og solvarmekomponent samt pakker med anlæg til kombineret rum- og brugsvandsopvarmning, temperaturstyring og solvarmekomponent. Hvis varmepumpens nominelle nytteeffekt er mindre end eller lig med 70 kW , kan overholdelse af krav til årvirkningsgrad dokumenteres med energimærke A++ eller bedre ifølge den nævnte forordning.
  - De anlæg, herunder varmepumpe, materialer og genstande, der anvendes til energiforbedringstiltagets gennemførelse, skal erhverves ved køb fra en momsregistreret virksomhed. Endvidere skal installation udføres og faktureres af en momsregistreret virksomhed.

- Såfremt varmepumpen er omfattet af definitionen af små VE-anlæg i § 2, nr. 4, i bekendtgørelse om en godkendelsesordning for virksomheder, der monterer små vedvarende energianlæg med senere ændringer, skal installationen, jf. denne bekendtgørelses § 5, stk. 1 og 5, udføres og faktureres af en VE-montør- eller installatørvirksomhed, som er godkendt eller anerkendt til henholdsvis montering og installation af varmepumper efter denne ordning.
- Ved konvertering til fjernvarmenet:
  - Konvertering skal ske fra oliekedel, gasfyr, biokedel eller elvarme.
  - Den pågældende bygning skal være beliggende i et område inden for et eksisterende eller besluttet udlagt fjernvarmeområde.
  - Fjernvarmen skal levere energi til bygningens opvarmning og forsyning med varmt vand.
  - De anlæg, herunder fjernvarmeunit, materialer og genstande, der anvendes til energiforbedringstiltagets gennemførelse, skal erhverves ved køb fra en momsregistreret virksomhed. Endvidere skal energiforbedringstiltagets forudsatte arbejder udføres og faktureres af en momsregistreret virksomhed.

5.4.3 Energiforbedringstiltag vedrørende bygningens varmfordelingsanlæg og cirkulationspumpe

For tilsagn om tilskud til de enkelte energiforbedringstiltag vedrørende en bygnings varmfordelingsanlæg og cirkulationspumpe stilles der følgende betingelser:

- At der i bygninger, der opvarmes med olie- eller gasfyr, foretages en konvertering af bygningens varmekilde. Konvertering skal ske ved tilslutning til fjernvarmenet, hvis bygningen er beliggende i et område inden for et eksisterende eller besluttet udlagt fjernvarmeområde, eller til varmepumpe, hvis bygningen er beliggende i et område uden for et eksisterende eller besluttet udlagt fjernvarmeområde.
- At de materialer og genstande, der anvendes til energiforbedringstiltagets gennemførelse, erhverves ved køb fra en momsregistreret virksomhed. Endvidere skal energiforbedringstiltagets forudsatte arbejder udføres og faktureres af en momsregistreret virksomhed.

For de enkelte energiforbedringstiltag vedrørende etablering af varmfordelingsanlæg stilles der hertil krav om:

- Der i projektet skal indgå en tilskudsberettiget konvertering til enten varmepumpe eller fjernvarme.
- Der må ikke før arbejdets påbegyndelse være installeret et fordelingsanlæg til vandbåren rumvarme. Ved projektets afslutning skal bygningens varmeforsyning bestå af en eldreven varmepumpe eller fjernvarme.

For de enkelte energiforbedringstiltag vedrørende udskiftning af bygningens cirkulationspumpe til varme- og køledistributionssystemer eller til varmt brugsvand stilles der hertil krav om:

- At der i bygningen, før arbejdets påbegyndelse, skal være installeret en cirkulationspumpe, som ikke har termostat- og tidsstyring. Ved projektets afslutning skal cirkulationspumper have termostat- og tidsstyring. Cirkulationspumper til varme- og køledistributionssystemer skal have et energieffektivitetsindeks, der er mindre eller lig med 0,20. Energiforbedrede cirkulationspumper til varmt brugsvand skal endvidere have elektronisk styret elmotor.

5.4.4 Digitaliseringsprojekter i form af databaseret energiledelse

For tilsagn om tilskud til digitaliseringsprojekter om etablering eller udvidelse af databaseret energiledelse stilles der følgende betingelser:

- At projektets implementering fører til en dokumenteret og systematisk tilgang til at reducere en eller flere bygningers energiforbrug ved anvendelse af data, og at projektet som minimum indeholder følgende elementer:
  - Etablering, udvidelse eller anvendelse af eksisterende energipolitik, hvori der opsættes målsætninger for energiforbedringer, som ledelsen forpligter sig til løbende at arbejde med.
  - En energimæssig planlægning, hvorefter energiforbruget løbende skal overvåges og analyseres, og hvorfra der identificeres potentialer samt udarbejdes handlingsplaner.
  - Afsættelse af ressourcer til iværksættelse, drift og gennemførelse af handlingsplaner.
  - Etablering, udvidelse eller anvendelse af eksisterende automatisk system til at regulere og styre de tekniske anlæg i relation til energiforbruget. Systemet skal være i stand til løbende at overvåge og analysere energiforbruget, kommunikere med de tekniske anlæg, udtrykke den energimæssige effektivitet af bygningen og dens tekniske anlæg og detektere fejl i anlæggene samt underrette driftspersonale om fejlene. Systemet skal funktionsafprøves. Funktionsafprøvningen skal påvise, at det automatiske system er korrekt installeret og reguleret og virker efter hensigten.
- At de materialer og genstande, der anvendes til digitaliseringsprojektets gennemførelse, skal erhverves ved køb fra en momsregistreret virksomhed. Endvidere skal digitaliseringsprojektets forudsatte arbejder udføres og faktureres af en momsregistreret virksomhed.

Det skal af beskrivelsen af projektets gennemførelse, som skal indsendes ved ansøgning om tilsagn, og af afrapporteringen af projektets gennemførelse, som skal indsendes ved ansøgning om udbetaling, fremgå, at projektet indeholder de oven for oplistede punkter.

5.5 Vilkår i tilsagn

Energistyrelsen kan fastsætte vilkår for tilsagn vedrørende f.eks. dokumentationskrav og tidsfrister. Disse vilkår kan f.eks. omfatte krav om:

- Afrapporteringer om projektets gennemførelse.
- Seneste tidspunkt for igangsættelse af energiforbedringsprojektet.
- Seneste tidspunkt for projektets afslutning.
- Seneste tidspunkt for ansøgning om udbetaling.
- Dokumentation af projektets gennemførelse ud over de dokumentationskrav, som allerede følger af bekendtgørelsen, herunder om fotodokumentation.
- At tilsagnsmodtager skal stå til rådighed for erfaringsopsamling og evaluering af ordningen.

Vilkår i tilsagn fastlægges efter en konkret vurdering. Der vil f.eks. også kunne fastlægges vilkår i tilsagnet, hvis en betingelse for tilsagn ikke vurderes at være opfyldt, men det på baggrund af en konkret vurdering forventes, at betingelsen inden for kort tid bliver opfyldt, f.eks. at kommunalbestyrelsen, formanden for kommunalbestyrelsen, regionsrådet eller regionsrådsformanden i den pågældende kommune eller region godkender et ansøgt projekts igangsættelse under forudsætning af, at der opnås tilskud. Vilkåret vil i denne sammenhæng følges af en konkret begrundet frist. Tilsagnets opretholdelse vil betinges af fristens overholdelse, dvs. overholdes ikke fristen, vil tilsagnet bortfalde.

Såfremt der gives tilsagn om tilskud til et ansøgt projekt med et tilskudsbeløb over 1 mio. kr., kan der f.eks. også fastsættes vilkår i tilsagn om, at tilsagnshaver ved accept af tilsagn skal indsende dokumentation om den revisor, som har påtaget sig opgaven at revidere og påtage projektregnskabet i overensstemmelse med den revisionsinstruks, der er udarbejdet af Energistyrelsen.

6 Ændring af tilsagn om tilskud

Tilsagnshaver skal gøre Energistyrelsen opmærksom på ændrede forhold, der kan være af betydning for det meddelte tilsagn eller udbetaling af tilskud, eller som strider imod de af Energistyrelsen fastsatte betingelser og vilkår for tilskud.

Tilsagnshaver kan efter begrundet ansøgning få ændret det meddelte tilsagn. Tilsagnet kan dog kun ændres, hvis projektet ikke vil afvige væsentligt fra det projekt, som der er givet tilsagn om tilskud til.

Ved Energistyrelsens vurderingen af, om det meddelte tilsagn vil kunne ændres, vil der lægges vægt på, om ændringen skyldes forhold, som ansøger ikke kan forventes at have kunnet taget højde for ved ansøgning om tilsagn om tilskud. Endvidere vil der lægges vægt på, i hvilket omfang ændringen vil føre til en afvigelse fra det ansøgte projekt, hvor mindre ændringer vil behandles mindre restriktivt. Der kan f.eks. efter begrundet ansøgning ansøges om udskydelse af fristen for projektets afslutningen og om, at tilsagnet ændres således, at et energiforbedringstiltag i et tilskudsberettiget energiforbedringsprojekt ændres til et andet energiforbedringstiltag. En ændring kan eksempelvis være, hvis projektet ønskes ændret til at omfatte udskiftning af vinduer i stedet for isolering af ydervæg.

Afvielser i regnskabet på mindre end 10 % kræver ikke forhåndsgodkendelse, når de ligger inden for den samlede budgetramme. Afvielser ud over de 10 % skal godkendes af Energistyrelsen. Overstiger afvigelse 200.000 kr. af det samlede tilsagn, forudsætter det også forhåndsgodkendelse.

Ændringerne af projekter må først påbegyndes, efter modtagelse af Energistyrelsens imødekomme af ansøgning om ændret tilsagn.

Energistyrelsen kan i den forbindelse nedjustere det tilskudsbeløb, der følger af det oprindelige tilsagn. Ændring af tilsagnet vil ikke kunne medføre et større tilsagnsbeløb.

Ændringsanmodning indsendes til Energistyrelsen, hvor ansøgningsportalen til tilskudsordningen kan benyttes.

7 Udbetaling af tilskud

7.1 Ansøgning om udbetaling af tilskud

Der vil af tilsagnet fremgå en frist for, hvornår det tilskudsberettigede projekt skal være afsluttet. Efter projektets afslutning skal tilsagnshaver inden for tre måneder indsende ansøgning om udbetaling af tilskuddet, medmindre andet fremgår af vilkår fastsat i tilsagnet.

Ansøgning om udbetaling af tilskud skal indeholde dokumentation for, at bekendtgørelsens betingelser og vilkår, der er fastsat i tilsagnet vedrørende det eller de tilskudsberettigede tiltag, er opfyldt. Endvidere skal ansøgningen indeholde følgende dokumentation:

- Et projektregnskab med oplysninger om størrelsen af de afholdte og betalte omkostninger for det tilskudsberettigede projektet vedlagt en liste over regningsbilag og bilag med dokumentation for betalte udgifter. Projektregnskabet indsendes ved benyttelse af samme skabelon, som

anvendes til oplysning om de estimerede tilskudsberettigede projektomkostninger, som benyttet ved ansøgning om tilskud.

- Et udfyldt ansøgningsskema udformet efter Energistyrelsens anvisning samt eventuelt dokumentation i medfør af vilkår i tilsagnet.
- Hvis tilskudsbeløbet udgør 1 mio. kr. eller derunder, skal projektregnskabet vedlægges samtlige regningsbilag og bilag med dokumentation for, at udgifterne er betalt. Endvidere skal projektregnskabet ledelsespåtegnes.
- Hvis tilskudsbeløbet udgør over 1 mio. kr., skal projektregnskabet revideres og påtegnes af en godkendt revisor i overensstemmelse med en revisionsinstruks udarbejdet af Energistyrelsen.

Ansøgning om udbetaling af tilskud til gennemførelse af et digitaliseringsprojekt skal tillige indeholde en afrapportering af projektets gennemførelse. Ved afrapportering benyttes en skabelon udarbejdet af Energistyrelsen.

De omtalte regningsbilag, som anvendes som dokumentation for afholdte omkostninger til det tilskudsberettigede projekt, skal af den udførende virksomhed være påført oplysninger om følgende:

- Den udførende virksomheds CVR-nummer eller andet nationalt identifikationsnummer.
- Den bygningsejer og den eller de adresser, som arbejdet vedrører.
- De materialer, produkter og anlægskomponenter, der er indkøbt, og det arbejde, herunder entreprenørydelser, konsulentydelse og installationsarbejde, der er udført ved gennemførelsen af det tilskudsberettigede projekt.
- Start- og slutdato for udførelsen af arbejdet.

Hvis et regningsbilag indeholder både tilskudsberettigede og ikke-tilskudsberettigede materialer, produkter eller arbejder, skal det klart fremgå, hvilke dele af regningen, der vedrører det tilskudsberettigede projekt.

7.2 Afgørelse om udbetaling af tilskud

Energistyrelsen træffer afgørelse om udbetaling af tilskud. Udbetaling af tilskud er betinget af, at det tilskudsberettigede projekt er gennemført i overensstemmelse med tilsagnet og reglerne i tilskudsordningens bekendtgørelse.

Det i tilsagnet fastsatte tilskud vil nedsættes, hvis de endelige projektomkostninger er lavere end de estimerede projektomkostninger.

Tilskud udbetales til den tilsagnshavende kommunes eller regions NemKonto.